

(„patronages“), a radnike u svoje kršćanske udruge („syndicates“), a podmladak srednjeg staleža u svoja učevna društva, eh onda valjat će nam brižno računati š njima“. Dakle se ipak tamo javlja novi katol. život i po misli istih slobodoumnika! Nama je drago čuti, da i protivnici priznavaju neumorni rad progonjenih katolika. Uvijek se ispunja ona: sanguis martyrum, semen christianorum. — Doista: progonstvo je sudbina katol. Crkve!

Anton Lovre Gančević, O. M.

Historične bilješke.

Marijavite. Sve do u najnovije doba mnogo se pisalo i raspravljalo o „novoj vjeri“, koja se bila pojavila u Ruskoj-Poljskoj pod imenom „Marijavitizam“. Starokatolici, raskolnici, razne krivovjerske sekte, a s njime i sav tabor židovsko-liberalnoga novinstva s najvećim oduševljenjem pozdravi novu vjeru i prije no što točno doznadoše, što zapravo uči taj jeres, za koji s pravom reče jedan katolički pisac, da je najsramoćnija izmegju svih jeresi, koje su ikada niknule u Crkvi katoličkoj. — Danas je ta radost u velike ublažena: „nova vjera“ već se preživjela, ona je već ostarjela i počinje umirati.

O postanku te jeresi možemo sa sigurnošću slijedeće za-bilježiti: Godine 1884. nastanila se bila u gradu Polocku 20-godišnja siromašna švelja, Felicija Kozlovska, kćerka jednoga šumara. Bila je to djevojka srednje veličine, križogleda, nervozna, svadljiva i veoma osvetljiva. U Polocku otvori radionu crkvenoga ruha, ali je posao veoma slabo napredovao, i valjalo je mnogo pregarati. U to je vrijeme u Polocku bio kapelanom Kazimir Przyjemski. On nakani da osnuje na temelju-tercijarskih pravila sv. Frane neko novo religiozno udruženje. Tu svoju nakanu spomenu pred Kozlovskom. Neko vrijeme iza toga dne 2. kolovoza 1893. Kozlovska je već imala prvo svoje vi-gjenje (!), u kojem joj bijaše tobož objavljeno, da ju Bog odabire i poziva, neka osnuje udruženje svećenika i pobožnih žena pod imekom „Marijaviti“. To će udruženje imati za zadaću, da predorodi bezbožni svijet, pokvareno svećenstvo i duhovna sjeme-ništa. Kao pomoćno sredstvo za navedenu svrhu služit će mu širenje pobožnosti u čast presv. Bogorodice „de perpetuo succursu“, te širenje pobožnosti prema presv. Evharistiji. Centrum toga udruženja ima da bude kuća Kozlovska. Ona će imati

dužnost i vlast, da rukovodi svećenike u duhovnom životu. „Svećenici, koji pred tobom (Kozlovskom) otvaraju svoju savjest i srce, uzdići ću do visokog stupnja molitve i bit će dionici mnogih milosti“, — rečeno je tobož u objavljenju Kozlovskoj.

Kapelan Przyjemski prvi povjerova u ta objavljenja, koja su bivala sve to češća. Njegovim tragom pogjoše i mnogi drugi svećenici iz Poločke i Varšavske biskupije. Godine 1911. predložila je duma ruskoj vladi na odobrenje nacrt za ustrojstvo 63 marijavitiskih župa. Uz odio za svećenike osnovan je i ženski odio za Marijavitkinje. Jednoga i drugoga odjela vrhovnom je poglavaricom „majčica“ Kozlovska. Članovi udruženja polažu tri redovnička zavjeta. Svećenici nose odijelo poput redovnika Franciskana s izvezenom monstrancijom na grudima. Svaki svećenik imade dužnost da sabere čim veću svotu novaca za uzdržavanje majčice K., dok svaki drugi član imade dužnost, da sabire doprinose za uzdržavanje svećenika. Agitacija se započela. Članovi udruženja stadoše doprinostiti svoje suvišne dohotke Kozlovskoj i nakon kratkoga vremena Kozlovska s tim milodarima sagradi u Polocku veliki samostan i otvori ondje radione za crkveno ruho. Varšavski Marijavite sabraše svojoj poglavarici skupocjeni kućni namještaj.

Kad je crkvena oblast ozbiljnije uzela promatrati red i djelovanje Marijavita i zabranila sastanke po gradovima, raspršiše se članovi udruženja po selima i stadoše ondje agitirati megu prostim pukom za novu vjeru. Odziv je bio veoma velik. Članovi su se upisivali po svim krajevima tobože u bratstvo presv. Evharistije. Slava je majke Kozlovske od dana u dan sve više rasla, a s njome i dohoci. Sad su joj stali pristaše pripisivati dar čudesa i proroštva.

Kad se ta zaraza već na daleko bila raširila i sve glasniji i češći glasovi širili se o vigjenjima (!) Kozlovske, povede crkvena oblast točnu istragu o tome i pošalje sve spise u Rim. Nakon temeljitog proučavanja pronašlo se, da su te sve tobožnje vizije lažne, te naloži biskupu, neka izopći Kozlovsku i zabrani s njom svaki saobraćaj i raspusti udruženje.

Marijaviti se naoko pokoriše odredbi Rima, ali potajno su radili još energičnije, da dobiju što više pristaša.

Da se pred svijetom pokažu kao pravi katolici, oni za-

traže u jednoj predstavi, neka im Rimska Stolica potvrdi njihovu nauku, koju su ovako škicirali: Marijaviti vjeruju:

1. sve ono, što vjeruje i naučava Crkva katolička;
2. da je Bog odabrao Mariju Francisku, po rodu Kozlovsku, najsvetiju i da joj je dao sve one milosti, koje je dao presv. Bogorodici; ona je žena G. Isusa Hrista;
3. da je u rukama sv. Marije Franciske milosrgje za čitav svijet i da se nitko ne može nadati milosrgju Božjemu i pomilovanju bez njezine pomoći i zagovora;
4. da je molitva u čast sv. Marije Franciske ne samo korisna, nego i neophodno nužna, da se duša uzdrži u milosti Božjoj.

Dekretom kongregacije sv. Oficija od 22. prosinca 1906. po izričitom nalogu sv. Oca pape Pija X. bude Kozlovska zajedno sa generalnim ministrom Marijavita, svećenikom Kovaljskim, po imenice izopćena, a svi drugi svećenici Marijavite izopćeni.

Sad se utekoše vogje Marijavita u zaštitu ruske vlade, tražeći od nje legalizovanje svoje crkve, da uzmognu ma i silom pridržati crkve uz pripomoć državne vlasti, koje bi imali napustiti prema kanonskim zakonima. Razumije se, da je ruska vlada radosno uslišala njihovu molbu na prijedlog gubernatora i na silno zauzimanje za novu konfesiju od strane ruskoga novinstva. Marijavite, da se pokažu zahvalni ruskoj vladi, odmah uvedoše u svoje crkve ruske crkvene melodije, dokinuše latinski jezik kod bogoslužja i uvedoše poljski, prestadoše spominjati ime pape Rimskoga i tako otpadoše od Crkve katoličke.

Njihova organizacija ovako izgleda: vrhovna poglavarica Kozlovska, generalni ministar svih Marijavita je Kovaljski, koga da je zaredio za biskupa jedan janzenistički biskup. Pod njegovom vlašću stoje sve Marijavitske župe. Govori se i piše, da kod Marijavita imadu vlast da ispovijedaju i žene, i da i žene vrše neka manja bogoslužja. Takovo jedno bogoslužje ovako opisuje „Gazeta Poljska“: „U prostranoj sobi, gdje je prije stanovala siromašna švelja, a sada bogata gospogja Kozlovska, stoji oltar sa slikom Majke Božje, a iznad nje je slika majčice Kozlovske u redovničkom odijelu. U najvećoj tišini sastaje se u toj sobi oko 40 sluškinja. Sve polaze mimo oltara, pokleknu i mole se majčici Kozlovskoj, da im pošlje

milost Božju. Jedna od njih govori propovijed, koje je sadržaj klevetanje katoličkoga svećenstva, a iza toga druga čita na glas životopis sv. Klare. Sad slijedi katekizacija, a iza katekizacije glavna stvar: sabiranje doprinosa. Gospogja Kozlovska odredila je u 9 sati na večer toga dana ispovijed u kapeli. Ona veli: doći će jedan stari redovnik, kojemu za trud pripada od svake osobe po jedan rubalj. Kad se na to odvažila jedna od prisutnih i rekla, da se u katol. Crkvi ne plaća za ispovijed, dobila je odgovor: „Oni su u dogovoru sa gjavlom i sada žele samo to, da nam oduzmu crkve“.

S majčicom Kozlovskom spojena je nauka o dolasku Antihrista. Marijavite govore, da je arhangjel Gabrijel navijestio Kozlovskoj, da će postati majkom Antihrista. Na tu se vijest ona onesvijestila, ali kad je ona došla k sebi, pokornoj je i to primila.

U najnovije doba, kako piše Kazimir Gajkovski u svojoj brošuri o sekti Marijavita (Krakov. Tisak sveučilišne tiskare), nastao je kod njih veliki razdor. Povod tomu razdoru dao je revni svećenik Marijavita Zebrovski, koji je javno ustao protiv škandaloznog djelovanja nekih svojih kolega, a svoje je prestupke javno pred sabranim pukom ispovijedio. Kad su vjernici saslušali tu iskrenu ispovijed, oprostilo mu sve, dok protiv neraskajanih svećenika Marijavitskih ustadoše sa svom žestinom. Sam generalni ministar Kovaljski, posvećeni biskup (?) morao je doći u Varšavu, da učini red. On povede istragu i pronagje svega i svačesa. Tko zna do čega bi bilo došlo među Marijavitima u Varšavi, da nije redarstvo posredovalo. Konac svega bio je taj: Zebrovski je 2. veljače 1911. javno istupio iz udruženja Marijavita, osnovao novu župu, koja je, kako se glasa, na sebe preuzela dug svojega župnika u iznosu od 100.000 rubalja. Sekta Zebrovskoga uze novo ime: „Evangjeoski kršćani“.

Od godine 1908. Marijaviti ne mogu da zabilježe porast svojih pristaša, dok ih mnogi članovi ostavljaju. Oni i sada razvijaju veliku djelatnost: otvaraju škole, pjestovališta za djecu, kuće za radnike itd. prema programu „Heilsarmee“. Odakle im za sve to novaca — svakojako se nagagja.

Na koncu još nešto iz vjerskoga života Marijavita.

Osim obične svakidašnje svete pričesti imadu Marijaviti još i pričest Bl. Dj. Marije, koja se sastoji u gutanju malenih

sličica sa slikom presv. Bogorodice; oni mole litanije u čast Kozlovske, a na koncu „Zdravo Marija“ dodaju: „sv. Marija (Kozlovska), ženo Gospoda Isusa Hrista, moli se za nas“ itd. Za biskupa (?) Kovaljskoga drže, da će postati arhangjelom.

Da se ta strašna jeres tako brzo raširila i da je toliko pristaša našla megju katoličkim Poljačkim narodom, bit će tomu po svoj prilici jedan razlog u tomu, što je ondješnje svećenstvo zbog neprestanoga uplitanja ruske vlade u upravu katol. sjemeništa slabije odgojeno i izobraženo, a po tomu i vjernici slabije poučeni. Samo se tako može donekle da rastumači onaj silni upliv jedne egzaltirane žene na tolike svećenike. Svećenik Kantak drži, da se s Kozlovskom poslužio sam nečisti duh, da izazove razdor u katol. crkvi, pa da joj je u tu svrhu dao neka neobična objavljenja. Da je Kozlovska imala neke vizije, drže i neki drugi katol. pisci kao: Honorat, Mazanek, Pidinkovski, D. I. itd. (Vidi „Nyva“. Lavov 1911.)

Dr. D. Nj.

313.—1913. Crkva je Kristova, to „gorušičino zrno“ evan-gjelsko, imala od svoga početka pa u svako doba da zasvjedoči onu Spasiteljevu: „i vrata je paklena ne će nadvladati“. Ma da je od njena osnutka stizavaju sve i najveće nevolje, ma da na oko izgleda, te ona mora da podlegne, ne ostavlja je ipak ni u kojoj nevolji njen božanski Utemeljitelj, te ona iza svake navale ne samo da se održaje, nego još sveudilj jača biva za nove napadaje i navale.

Već sam aparat, koji imade da to kraljevstvo božje na zemlji širi, slab je i nestašan. Proti bjesnilu poganstva i navalama poganskih filozofa obilaze svijetom prosti i neuki ribari i ti imadu da carstvo božje prošire bijelim svijetom. Proti kićenim govorima i filozofskim spisima imade da se bori priprosti i slabo izobraženi živalj ribarski. Proti oholosti i tvrdoglavosti židovstva stoji bezazlenost aparata apostolskoga. Tko bi na ljudsku sudeći mogao očekivati, da će ipak taj slabiji i nerazmjerno neukiji aparat održati pobjedu!

A ni sama iskvarenost ljudskoga srca nije nipošto prijala strogomu načinu života i svim moralnim propisima kršćanstva, nego ih od sebe odbijala.

Što tek da reknemo o onim krunjenim glavama, koje u